

החלטת ועדת האתיקה
בקובלנות נגד חברי הכנסת יוראי להב הרצנו, ולדימיר בליאק ושלי מירון
בשל התנהגותם בישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום י"ב באדר התשפ"ג – 5 במרץ 2023

פירוט הקובלנות

1. מספר אזרחים פנו לוועדת האתיקה בקובלנות נגד חברי הכנסת יוראי להב הרצנו, ולדימיר בליאק ושלי מירון בקשר להתנהגותם של חברי הכנסת בישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט ביום 13.2.2023. במהלך הישיבה, חברי הכנסת קטעו את מהלך הדיונים הסדיר תוך שקפצו אל מעבר לשולחן הוועדה, והתנהלו באופן שאינו מכבד אף כלפי סדרני משמר הכנסת.
2. לטענת הקובלים, אנשים מן הציבור, "לא יעלה על הדעת שחברים בכנסת ישראל יתנהלו באופן המבזה את בית הנבחרים"; "נחצו קווים אדומים"; "לצידי ישב אחייני בן השמונה שנדהם ונפחד ותמה למה האיש הזה רוצה להכות".
3. האירוע המדובר אף קיבל ביטוי תקשורתי נרחב ברחבי הארץ במשך מספר ימים.

העובדות

4. על סדר יומה של הוועדה ביום 13.2.2023 עמדו להצבעה לקריאה ראשונה שלוש הצעות חוק הקשורות ב"רפורמה המשפטית". מהשידור עולה כי עוד טרם תחילת הדיון בוועדה, השתתפו חברי אופוזיציה רבים בשירת "אין לי ארץ אחרת" תוך דפיקה על השולחנות. עם פתיחת הדיון על ידי יושב ראש הוועדה, החלו חברי האופוזיציה בקריאות "בושה, בושה, בושה".
5. חברי אופוזיציה רבים המשיכו בקריאות "בושה", תוך דפיקה על השולחנות, ולא איפשרו ליושב ראש הכנסת להתקדם בהצבעות. כמו כן ביקשו חברי האופוזיציה להתחיל את הישיבה עם הצעות לסדר ורשות דיבור לחברי האופוזיציה. תוך כדי ההמולה והקריאות הרבות, הוציא יושב ראש הוועדה מן הדיון את חברי הכנסת טור פז ושירי.
6. או אז, קפץ חבר הכנסת להב הרצנו מעל שולחן הוועדה, נכנס לאזור הפנימי שבמרכז החדר, והתקדם לעבר יושב ראש הוועדה תוך שהוא מניף אגרופו באוויר ומצטרף לקריאות ה"בושה". אליו הצטרפו למרכז השולחן חבר הכנסת בליאק וחברת הכנסת מירון.
7. יושב ראש הוועדה קרא את חברי הכנסת לסדר והורה על הוצאתם מחדר הוועדה. הסדרנים נכנסו אף הם למרכז החדר על מנת להוציא את חברי הכנסת, שסירבו להישמע להוראותיהם. חברי הכנסת בליאק ולהב הרצנו אף התיישבו על הרצפה בשלב מסוים על מנת להקשות על הוצאתם, והסדרנים נאלצו להשתמש בכוח. הוצאת חברי הכנסת לקחה זמן ממושך, ובתוך כך המשיכה המולה רבתי בחדר הוועדה.

תגובת חבר הכנסת בליאק

8. חבר הכנסת בליאק הופיע בפני הוועדה, והדגיש שלא היתה כל אלימות מצידו כלפי סדרני הכנסת וכי הוא מלא הערכה לעבודתם. עוד ציין כי הוא מייצג ציבור רחב החרד ודואג מפני הרפורמה המשפטית, וכי יושב ראש ועדת החוקה מנהל את דיוני הוועדה באופן דורסני. חבר הכנסת בליאק הסכים לכך שמדובר באירוע חריג, אך ציין כי יש להתחשב גם בגודל האירוע וברגשות האזרחים המתנגדים לרפורמה. חבר הכנסת בליאק ציין כי לא פגע באף אחד ולא נהג באלימות, ואיננו רואה צורך להתנצל על מעשיו.

תגובת חבר הכנסת להב הרצנו

9. חבר הכנסת להב הרצנו הופיע בפני הוועדה וציין כי התנהלות יושב ראש ועדת החוקה חריגה, ולמרות שמעולם לא הוצא מדיוני ועדות, בוועדת החוקה יושב ראש הוועדה מצא לנכון להוציא עשרות פעמים, ולפגוע פגיעה קשה בחופש הביטוי שלו. חבר הכנסת להב הרצנו ציין כי הוא מייצג ציבור רחב של אזרחים כמו גם את חששות הקהילה מהרפורמה המשפטית. ביחס לסדרנים, הדגיש חבר הכנסת כי הוא מכבד אותם ואת עבודתם, וכי מעולם לא התנגד לפינוי. עוד אמר חבר הכנסת להב הרצנו כי איננו מתנצל, וכי יש לו חובה לייצג את הקהילה ששלחה אותו ואת ציבור המצביעים. עוד ציין כי אם ייתנו לחברי הכנסת זכות דיבור, הם לא ירגישו צורך לעשות פרובוקציות גם בהמשך.

תגובת חברת הכנסת מירון

10. חברת הכנסת מירון הופיעה בפני הוועדה והכירה בכך שהתנהגותה היתה חריגה, וציינה את עשייתה הממלכתית לאורך השנים שאינה מאפיינת את התנהגותה זו. חברת הכנסת ציינה שכל שעשתה היה לעבור מצד אחד של השולחן לצד השני, אך שזו התנהגות שלא צריכה לקרות, שלא תקרה בשנית, ושברצונה לייצג את הציבור ששלחה בכבוד ובממלכתיות. עוד ציינה חברת הכנסת שהיא מכבדת מאוד את סדרני הכנסת, ולאחר המקרה פנתה באופן אישי לסדרנית שהוציאה אותה.

דיון

11. לאחר שהופיעו חברי הכנסת הנקבלים בפני הוועדה, צפתה הוועדה בשידור ישיבת ועדת החוקה מיום 13.2.23, ואף עיינה בפרוטוקול הדיון האמור.

12. מהשידור עולה בבירור כי חברי הכנסת ביקשו להתנגד להצעות החוק שנידונו וכי העניין היה בנפשם. אף חברי הכנסת עצמם, בהופעתם בפני הוועדה, הסבירו כי יש להבין את מעשיהם בהקשר הרחב יותר: העובדה שוועדת החוקה עמדה להצביע על הצעות חוק שלשיתם של חברי הכנסת אינן דמוקרטיות; התנהלותו של יושב ראש ועדת החוקה; העובדה שבמקביל נערכו הפגנות רבות כנגד ההצבעה האמורה בכל רחבי הארץ; וכי מעשה כמו טיפוס על שולחן "מתגמד" לנוכח חומרת האירוע לטענתם.

13. אין לכחד כי אין מדובר בקובלנה רגילה.

14. לאורך השנים, נדרשה ועדת האתיקה עשרות, אם לא מאות פעמים, להתבטאויותיהם של חברי הכנסת. כמו כן, היו אף מעשים שהפרו את כללי האתיקה, ולא רק התבטאויות. אולם, מעולם לא נדרשה ועדת האתיקה למקרה מעין זה. לדעת כלל חברי הוועדה, טיפוס של שלושה חברי הכנסת על שולחן הוועדה במהלכו של הדיון מהווה פגיעה תקדימית וחמורה בסדרי העבודה המקובלים בוועדות הכנסת.

15. הגם שהיה מדובר בדיון הצבעות בנושא שמעורר מחלוקות ציבוריות והנקבלים ציינו כי הם היו גם בסערת רגשות לנוכח התנהלות יושב ראש ועדת החוקה - חברי ועדת האתיקה סברו כי התנהגות מעין זה מהווה חציית גבול וכי גם התנגדות עזה להצעת חוק כאמור אינה צריכה להוביל להתנהגויות מסוג זה.

16. הוועדה רואה בחומרה את העובדה שחברי הכנסת בליאק והרצנו לא מצאו לנכון להתנצל על מעשיהם, ואף לא שללו את האפשרות שיחזרו על מעשיהם בענין הצעות החוק כאמור.

החלטת הוועדה

17. לדעת כלל חברי הוועדה, אופי המעשים וחריגותם מחייב אמירה ברורה של ועדת האתיקה. קפיצה מעל השולחנות, כניסה למרכז השולחן והליכה לעבר יו"ר הוועדה תוך נפנוף ידיים מהווה פגיעה ברורה בהתנהלות פרלמנטרית מקובלת. אף אם התנהגויות אלה מבטאות עמדה הן חריגות ואין להן מקום.

18. יש להצר על כך שרק חודשים ספורים לאחר תחילת כהונת הכנסת, ועדת האתיקה נדרשת להתנהגויות חריגות אשר מבזות את כבוד הכנסת ומעמדה. הוועדה רואה זאת בחומרה שכן הציבור צופה בהתנהגות חברי הכנסת והיא משפיעה עליו לרעה.

19. הוועדה שמה משקל על כך שבתגובתם חברי הכנסת בליאק והרצנו סירבו להתנצל על מעשיהם, וסירבו גם להתחייב שלא ינהגו כך בעתיד, וזאת אף לאחר שיו"ר הוועדה ביקש לעשות כן. מנגד שקלה הוועדה את התנצלותה של חברת הכנסת מירון ואת עובדת היותה חברת כנסת חדשה, שנכנסה לתפקידה פחות משבועיים לפני האירוע המדובר. כמו כן הוועדה לקחה לתשומת ליבה את העובדה שמדובר בפעם הראשונה שבה היא נדרשת למעשים של חברי הכנסת האמורים.

20. ועדת האתיקה החליטה פה אחד כי בהתנהגותם הפרו חברי הכנסת להב הרצנו, בליאק ומירון את כלל 1א(4) לכללי האתיקה :

"חבר הכנסת ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, יהיה מסור למילוי תפקידיו בכנסת, ינהג בדרך ההולמת את מעמדו כחבר הכנסת ויעשה לטיפוח אמון הציבור בכנסת"

21. באשר לסנקציה שתוטל עליהם, הוועדה שקלה את העובדה כי מדובר באירוע ראשון של חברי הכנסת הנקבלים. כמו כן, בכנסת הקודמת לא פעלה ועדת אתיקה וכללי האתיקה לא חודדו לחברי הכנסת מזה זמן רב.

22. הוועדה מבקשת להבהיר כי לדעתה התנהגויות בוטות הן אף צורמות יותר מהתבטאויות. אף על פי כן, הוועדה מצאה לנכון שלא לפעול כעת במלוא החומרה ולא להטיל את הסנקציה שראוי היה להטיל בנסיבות אלה, בבחינת אין עונשין אלא אם מזהירין. ואולם, היא מודיעה מראש ומזהירה כי היא תראה בהתנהגות מסוג זה בעתיד כהפרה חמורה במיוחד, שתהווה בסיס לסנקציה חמורה של הרחקה ועד כדי שלילת שכרו של מי שפועל באופן דומה ויבצע הפרה חמורה.

23. בנסיבות אלה, ובהתאם לסמכותה לפי סעיף 13ד(ד)(א3)-(ג3) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, החליטה הוועדה פה אחד להטיל על חברי הכנסת להב הרצנו ובליאק סנקציה של נזיפה חמורה והגבלת השימוש בכל כלי פרלמנטרי (הגשת הצעות חוק, שאילתות וכיוצ"ב) ממחר ועד סוף הכנס, וזאת משום שהם סירבו להתנצל על מעשיהם וכן סירבו גם להתחייב שלא ינהגו כך בעתיד. באשר לחברת הכנסת מירון, החליטה הוועדה להטיל סנקציה של נזיפה חמורה.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

חבר הכנסת ינון אזולאי
יושב ראש ועדת האתיקה